

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

JISMONIY MADANIYAT O'QITUVCHISINING KASBIY FAOLIYATI USLUBINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

10.53885/19558-2305-2686-v

S.Sh.Muxitdinovich

Buxoro davlat universiteti magistranti

Annatatsiya

Maqolada pedagogika oliy ta'lim muassasalarining jismoniy madaniyat bo'yicha pedagoglar tayyorlovchi ta'lim yo'nalishining kasbiy faoliyati uslublariga qo'yiladigan talablar va ularning o'ziga xos xususiyati haqida ma'lumotlar keltirilgan.

Аннотация

В статье представлена информация о требованиях к методам профессиональной деятельности педагогических вузов в области физического воспитания и их специфических особенностях.

Annotation

The article provides information about the requirements for the methods of professional activity of pedagogical universities in the field of physical education and their specific features.

Tayanch so'zlar: kasbiy kompetensiya, strategiya, eksperimental, integratsiya.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, стратегия, эксперимент, интеграция.

Key words: professional competence, strategy, experiment, integration.

Jamiyat ijtimoiy rivojlanishining hozirgi bosqichida shaxsning jismoniy madaniyati darajasi ko'p jihatdan shaxsni atrofdagi dunyoga moslashish darajasini belgilaydi. Bugungi kunda jismonan, ma'naviy va axloqiy jihatdan sog'lom, o'ziga ishongan, o'zini kasbiy va ijodiy qobiliyatini amalga oshirishga qodir, mustaqil qarorlar qabul qila oladigan inson muvaffaqiyatga erisha oladi.

Shuning uchun ham bugungi kunda umumta'lim maktabining asosiy muammolaridan biri - o'quvchilar salomatligini saqlash va mustahkamlash, sog'lom turmush tarzi asoslarini shakllantirishdir. Ushbu muammoni hal qilish mas'uliyati asosan jismoniy tarbiya o'qituvchilari zimmasiga tushadi, shu munosabat bilan o'qituvchining individual pedagogik mahoratini, uning kasbiy faoliyati uslubini maqsadga erishishining ma'lum strategiyasi sifatida rivojlantirish vazifasi dolzarbdir. O'z navbatida, kasbiy uslub sub'ektiv qadriyatlarga, yo'nalishlarga va dominant motivlarga, kompetensiya darajasiga va o'z-o'zini anglashga tayyorligiga bog'liq bo'lib, o'qitilayotgan fanning ichki mantiqi va mazmuni bilan belgilanadi. Aynan kasbiy kompetensiyalarning shakllanish darajasi va bo'lajak o'qituvchining uslubiy yo'nalishi uning pedagogik faoliyati samaradorligini belgilaydi.

Pedagogikada individual kasbiy uslubni shakllantirish va amalga oshirish bilan bog'liq muammolar yaxshi o'rganilgan. Ushbu muammoni o'rganishga bag'ishlangan ishlar qatorida H.A.Aminova, B.A.Vyatkina, E.A.Klimov, O.A.Lapina, A.B. Libin, A.K.Markova, V.S.Merlin, L.M. Mitina, V.A. Tolocheka, E.H. Shiyonov va boshqalar kasbiy faoliyatda o'zini namoyon qilishning individual uslubini hisobga olgan holda mutaxassisni tayyorlash imkoniyatlarini ko'rib chiqdilar. Yuqoridagi mualliflarning asarlari o'qituvchining kasbiy uslubini uning o'quvchilar bilan munosabatlarining o'ziga xos uslubi va hayot tarzi va maqsadga erishishning muayyan strategiyasi sifatida ko'rib chiqishga imkon beradi.

Jismoniy tarbiyani shaxsning jismoniy madaniyatini shakllantirishga yo'naltirilgan yangi yo'nalishlari V.K. Balsevich, M.Ya. Vilenskiy, Z.N. Vyatkina, S.A. Jelyaeva, L.P.Matveeva, V.A. Petkov, V.G. Solovyov, K.D. Chermi asarlarida o'z ifodasini topgan.

Bundan tashqari, pedagogika universitetining vazifasi jismoniy madaniyatning mazmuni va o'ziga xos xususiyatlarini ijtimoiy-madaniy hodisa sifatida tushunadigan mutaxassisni shakllantirish bo'yicha ishlarni tashkil etishdan iborat bo'lib, bu o'quv jarayonini maqsad va vazifalardagi sifat o'zgarishlariga qayta yo'naltirishni nazarda tutadi. O'qitish, ushbu jarayonni texnologiyalashtirishga yo'naltirish.

Ilmiy rivojlanish darajasiga umumiy dastlabki baho berib, shuni ta'kidlash kerakki, hozirgi vaqtda uning faqat individual jihatlari ochib berilgan, xususan, o'quv faoliyati uslublari aniqlangan, ularning turlari tavsiflangan, xususiyatlari taqdim etilgan va boshqalar. Shu bilan birga, ilmiy nuqtai nazardan, fan faoliyatining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda kasbiy uslubni shakllantirishga yordam beruvchi omillar va pedagogik shart-sharoitlarni o'rganish muammosi, bizningcha, yetarlicha o'rganilmagan.

Zamonaviy nazariya va amaliyotda muammoning rivojlanish holatini tahlil qilish quyidagilar o'rtasidagi ob'ektiv mavjud qarama-qarshiliklarni aniqlashga imkon berdi:

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

- maktab o'quvchilarining sog'lig'ini saqlash va mustahkamlashga qodir bo'lgan o'qituvchilarga jamiyatning talablari va pedagogika universitetida o'quv jarayonini tashkil etishning yetarli darajada samarali usullari ushbu muammoni hal qilishga imkon beradi; maktabning yuqori malakali, individual kasbiy pozitsiyaga ega bo'lgan jismoniy tarbiya o'qituvchilariga ob'ektiv ehtiyoji va o'qituvchi faoliyatining uslub xususiyatlarini rivojlantirishga qaratilgan universitetning o'quv jarayonining pedagogik shartlarining nazariy va amaliy asoslari yetarli emas.

Bo'lajak jismoniy madaniyat o'qituvchisini kasbiy tayyorlashning asosiy maqsadi: universitetda o'qish jarayonida bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchisining kasbiy faoliyati uslubini shakllantirishni texnologiyalashtirish jarayonini aks ettiruvchi model samaradorligini asoslash va eksperimental tekshirish.

Kelajakdagi jismoniy madaniyat o'qituvchisining kasbiy faoliyati uslubini shakllantirish jarayoni, agar uslubni shakllantirishning pedagogik vositalari kasbiy faoliyatning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda ishlab chiqilgan bo'lsa, samarali bo'ladi degan taxminga asoslanadi.

Ilmiy tadqiqot ishlari, o'quv-metodik qo'llanmalar shuni anglatadiki, pedagogika universitetida o'qituvchilarni tayyorlashning o'quv jarayonida kasbiy va uslubiy yo'nalishni rivojlantirishning yaxlit tizimi mavjud emasligini bildiradi.

Yuqorida aytilganlar, universitetda mavjud kadrlar tayyorlash tizimi bilan mustaqil pedagogik faoliyatni boshlagan va individual pedagogik kompetensiyalarni shakllantirishning yetarlicha yuqori darajasiga ega bo'lgan talabalar o'zlarining kasbiy mahoratini samarali namoyish eta olmaydilar, degan xulosaga kelishimizga imkon beradi. Universitetda bo'lajak o'qituvchilarni mustaqil pedagogik faoliyatga moslashtirish tizimi qurilmaganligi bilan bog'liq. Kasbiy uslub - bu har bir o'quvchining kasbiy kompetensiyalarini, individual shaxsiy xususiyatlarini va ijodiy o'zini namoyon qilishini pedagogik faoliyatga birlashtirishga qodir bo'lgan vositadir. Bu pedagogika universitetida bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash mazmunini ta'lim jarayoniga uslubni shakllantirish elementlarini maqsadli joriy etish nuqtai nazaridan takomillashtirish zarurligini ko'rsatadi.

Jismoniy tarbiyaga qiziqish jismoniy tarbiya o'qituvchisining pedagogik yo'nalishini shakllantiruvchi ikkinchi asosiy motivdir. Sport bilan shug'ullanuvchi yigit-qizlarning sportga yo'naltirilganligi jismoniy tarbiya va pedagogik faoliyatga qiziqishni, boshqa odamlarni kuchli, baquvvat, sog'lom, xususan, bolalarga aylantirishga intilishlarini uyg'otishi kerak.

Ishonchimiz komilki, kasbiy faoliyat uslubini - bu yangi shakllanish, buning natijasida bo'lajak o'qituvchi pedagogik faoliyatda o'zining texnologik tizimini, o'zining va boshqalarning tajribasini refleksli tahlil qilish orqali, eng mos dasturni ishlab chiqish orqali so'zlashi mumkin.

Bo'lajak o'qituvchining intellektual, motivatsion, aqliy xususiyatlari va kasbiy fazilatlarini o'z ichiga olgan murakkab tizimli shaxsiy shakllanishni ifodalovchi kasbiy faoliyat uslubini uning kasbiy va shaxsiy fazilatlariga integratsiyalashgan ta'sir ko'rsatadi.

Kasbiy uslub pedagogik faoliyatning barcha tarkibiy qismlarida namoyon bo'ladi: gnostik, dizayn, konstruktiv, tashkiliy, kommunikativ; u o'zining o'ziga xos turlariga muvofiq shakllanadi va rivojlanadi: o'quv, o'quv, tashkiliy, boshqaruv, tadqiqot. Shu bilan birga, kasbiy faoliyat uslubini faoliyatning alohida elementlarining yig'indisi sifatida emas, balki ularning ma'lum bir kombinatsiyasi sifatida, faoliyat usullari va usullari tizimi sifatida qaraladi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Farmonova M. A. TA'LIM UMUNDORLIGINI OSHIRISHDA MOBIL ILOVALARNING O'RNI //Academic research in educational sciences. – 2021. – T. 2. – №. 3.

1. 2.Хакимов Х. Н. ЖИСМОНИЙ ВА МАЪНАВИЙ-АХЛОҚИЙ ТАРБИЯ ИНТЕГРАЦИЯЛАШУВИНИНГ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ //Academic research in educational sciences. – 2021. – Т. 2. – №. 4. – С. 479-483.

2. Асланов К. П., Хакимов Х. Н., Акрамова Г. М. МЕСТО ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ В ОБУЧЕНИИ СТУДЕНТОВ //Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов. – 2015. – №. 9. – С. 38-39

3. Arslonov Q. P., Hakimov X. N. Peculiar especially sport holidays in the life of the young generations //Europaische Fachhochschule. – 2014. – №. 3. – С. 50-51.

4. Быховская, И. М. Человеческая телесность в социокультурном измерении : традиция и современность Текст. / И. М. Быховская. — М. : РИОГЦОЛИМК, 1993. 168 с.

5. Виленский, М. Я. Методологический анализ общего и особенного в понятиях «здоровый образ жизни» и «здоровый стиль жизни» Текст. / М. Я. Виленский, С. О. Авчинникова // Теория и практика физической культуры. -2004.-№ 11.- С. 2-7.

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqiyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

6. Виленский, М. Я. Пути повышения творческого потенциала будущих учителей Текст. / М. Я. Виленский, С. Н. Зайцева, М. Г. Иващенко // Формирование личности учителя советской школы. М., 1991. - С. 44-47.

7. Виленский, М. Я. Педагогические условия становления целостной личности учителя в вузе Текст. / М. Я. Виленский, С. Н. Зайцева // Теория и практика высшего педагогического образования. М., 1991. - С. 86-96.

8. ББ Мамуров, МХ Махмудов. [АКМЕОЛОГИЧЕСКАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ УЧИТЕЛЯ.](#)

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SqSdKDAAAAAJ&citation_for_view=SqSdKDAAAAAJ:UeHWp8X0CEIC

9. ББ Маъмуров, АБ Маманазаров. [Условия развитие у будущих учителей навыков проектирования учебного процесса на основе акмеологического подхода.](#)

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SqSdKDAAAAAJ&citation_for_view=SqSdKDAAAAAJ:zYLM7Y9cAGgC

10. Natalia Sheludiakova, Bahodir Mamurov, Iryna Maksymova, Kateryna Slyusarenko, Iryna Yegorova. [Communicating the Foreign Policy Strategy: on Instruments and Means of Ministry of Foreign Affairs of Ukraine.](#) [https://www.shs-](https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/abs/2021/11/shsconf_iscsai2021_02005/shsconf_iscsai2021_02005.html)

[conferences.org/articles/shsconf/abs/2021/11/shsconf_iscsai2021_02005/shsconf_iscsai2021_02005.html](https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/abs/2021/11/shsconf_iscsai2021_02005/shsconf_iscsai2021_02005.html)

11. ББ Маъмуров. [Бўлажак ўқитувчиларда акмеологик ёндашув асосида таълим жараёни лойиҳалаш кўникмаларини ривожлантириш. Монография.](#)

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SqSdKDAAAAAJ&citation_for_view=SqSdKDAAAAAJ:2osOgNQ5qMEC

12. Bahodir Mamurov, Abdulkhakim Mamanazarov, Kobiljon Abdullaev, Ismoil Davronov, Nurzod Davronov, Kosimjon Kobiljonov. [Acmeological Approach to the Formation of Healthy Lifestyle Among University Students.](#)

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SqSdKDAAAAAJ&citation_for_view=SqSdKDAAAAAJ:d1gkVwhDpl0C